

LIER KOMMUNE

KOMMUNEPLAN FOR KULTURMINNER OG KULTURMILJØER

KULTURMILJØ 30 – LIER BYGDETUN

Tillegg til fagrapport 2011

Jo Sellæg

*Jo Sellæg AS
byggningsvern
kulturminner
bygningshistorie
kulturhistorie*

*Tollbugata 54
3044 Drammen
T: 9552 6992
jo@sellaeg.no
www.sellaeg.no*

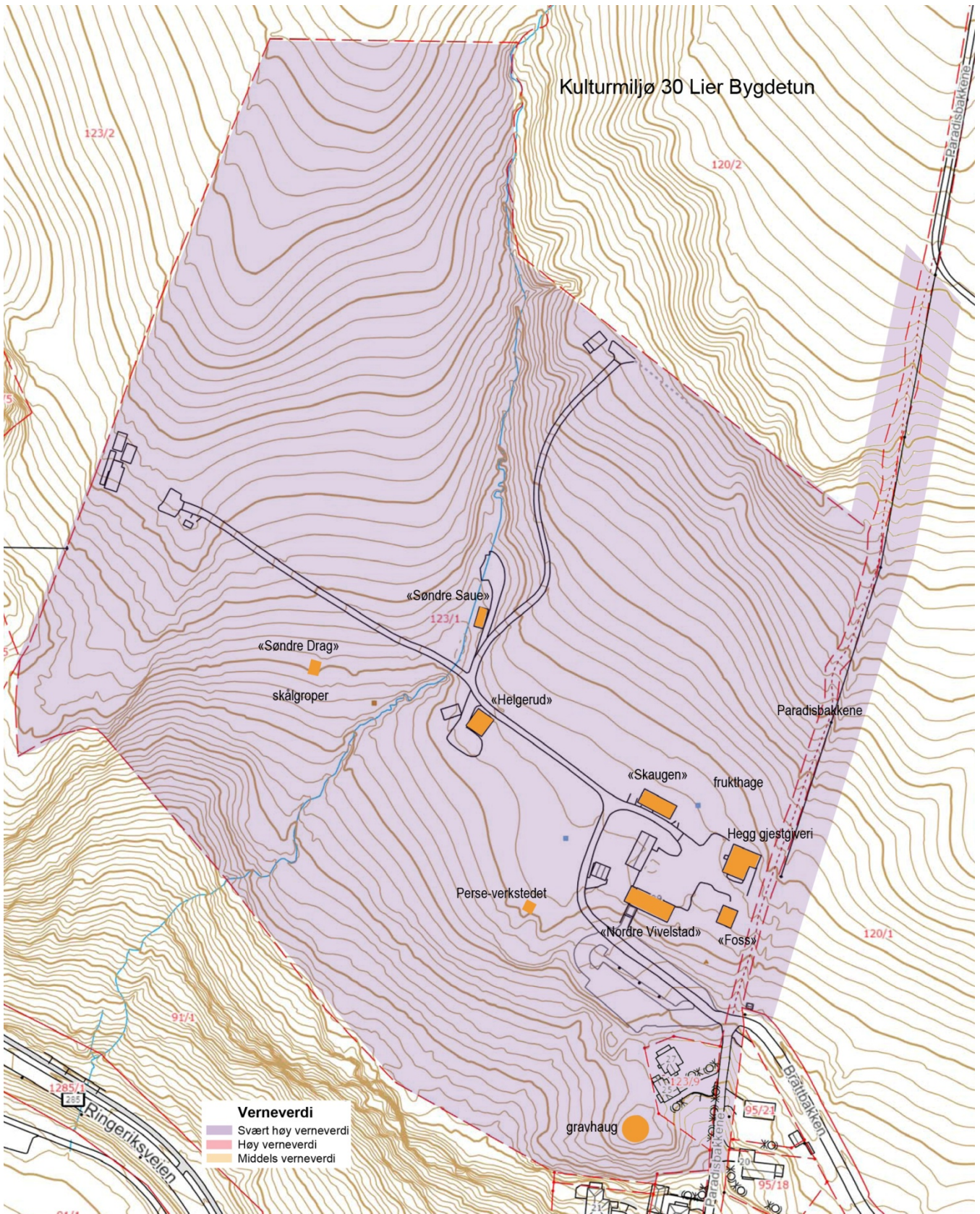
Utarbeidet for Lier kommune, mars 2015. Alle foto: Jo Sellæg.

Side 2-4 legges inn etter side 171 i fagrapporten fra 2011.

Kulturmiljø 30: Lier bygdetun – Nedre Overn

Verdi nyere tid: **Svært høy**

Tillegg. Se også Kulturmiljø 11 Paradisbakkene på side 111-113.

Gården Nedre Overn er i dag bedre kjent som Lier bygdetun. Eiendommen ble kjøpt av Lier Historielag i 1989 og ble året etter gitt som gave til den nyetablerte Stiftelsen Lier bygdetun. Gården ligger i den sørvestvendte lia ovenfor gården Foss. Kongeveien med de berømte og beryktede Paradisbakkene følger eiendomsgrensen i øst. De åpne markene på Nedre Overn ligger lunt omkranset av vegetasjon, og terrengformasjonen sørger for at vi her opplever et historisk kulturlandskap uten sjenerende innslag fra vår egen tid. Området er sjeldent godt egnet for et bygdetun.

Nedre Overn var ikke bebyggt da Lier Historielag ervervet eiendommen. Bygdetunet kunne dermed bygges ut etter en helhetlig plan som omfatter et bygdesentrum med skole, gjestgiveri, kornmagasin, landhandel og snekkerverksted, et gårdstun med våningshus og tilhørende driftsbygninger, en husmannsplass og ei hytte.

MUSEUMSBYGNINGENE

Bygdetunet ligger naturlig plassert ved kongeveien og omfatter i dag fem museale hus foruten et par nye driftsbygninger. Skolen er opprinnelig en 1700-talls svalgangsbygning fra Nordre Vivelstad, som i 1810 ble innredet til skoleformål og senere ombygd til en etasje med halvvalmet tak. Skolen er bygd over en ny magasinkjeller for museumsdriften. Videre finner vi her et sent 1700-talls kornmagasin fra Foss og et 200 år gammelt gjestgiveri fra Hegg under Store Valle. Gjestgiveriet ble i sin tid oppført for dette formålet, og derved et av meget få bevarte gjestgiveribygninger i fylket. En sidebygning med bryggerhus fra Skauen er innrettet som landhandel.

I bakken ovenfor gjestgiveriet er det etablert en frukthage med 80 forskjellige sorter eple, pære, plomme og kirsebær fra bygda. Her dokumenteres Liers betydning som en viktig frukthage for østlandsområdet.

Gårdstunet er plassert lenger vest, ved bekken som renner gjennom eiendommen. Foreløpig er det her oppført en svalgangsbygning fra Nedre Helgerud. Huset er gjenreist slik det ble påbygd og modernisert i 1727, men var opprinnelig i halvannen etasje og hadde utkraget overetasje, noe som antyder at byggherren hadde en posisjon i samfunnet. Ett rom har sjelden veggdekor fra slutten av 1600-tallet. Til tunet hører to sjeldne hustyper, ei kjone fra Søndre Drag og ei smie fra Søndre Saue.

Bygdemuseet har lagret flere hus for oppsetting i gårdstunet og på husmannsplassen som er planlagt øverst i lia.

I nedre del av eiendommen ligger en gravhaug fra jernalder. Denne er omtalt under "Kulturmiljø 11" på side 111-113. Det er også funnet skålgroper i området nedenfor kjona.

Eiendommen Nedre Overn med viktige og sjeldne kulturhistoriske bygninger og vekster fra bygda danner et kulturmiljø med svært høy verneverdi. Bygdetunet er ramme om en rekke betydelige kulturarrangementer og har en sentral plass i liungenes kulturliv.

Den gamle hovedbygningen på Nordre Vivelstad ble tatt i bruk som skole i 1810. Huset ble gjenreist på nybygd magasinkjeller for bygdetunet i 1996-99. Skolelærerens hage er opparbeidet og inngjerdet. Til høyre ligger stabburet fra Foss.

Kongeveien fra 1660-årene passerer øst for bygdetunet. Denne del av de berømte Paradisbakkene er godt bevart. Gjestgiverbygningen fra Hegg fremstår som et naturlig hvilested for reisende på kongeveien.

En sidebygning med bryggerhus fra Skauen er tatt i bruk som landhandel og verksted. Sammen med Hegg gjestgiveri (i bakgrunnen) og Vivestad skole (utenfor bildet, til høyre) danner den et "bygdesentrum" på bygdetunet.

Kjona fra Søndre Drag (til venstre) representerer en bygningstype som nå er meget sjelden. Hovedbygningen fra Nedre Helgerud (til høyre) er oppført i halvannen etasje i 1672 og påbygd 1727. Huset har sjelden dekor i en stue i første etasje.

